Kuntaliitto
Kommunförbundet

T. Innala, M. Sjöström

Lausunto

14.1.2019

Dnro 1004/03/2018

Maa- ja metsätalousvaliokunta 15.1.2019 klo 10

HE 262/2018vp Hallituksen esitys elintarvikelaiksi ja sekä laeiksi terveydensuojelun ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain muuttamisesta

Kuntaliitto kiittää maa- ja metsätalousvaliokuntaa kutsusta tulla kuultavaksi. Hallituksen esitys koskee elintarvikelain kokonaisuudistusta, johon on liitetty terveydensuojelulain valvontamaksujen laajamittainen uudistaminen. Tavoitteena on kattaa viranomaisvalvonta kattavammin toimijoilta perittävillä maksuilla.

Esityksessä todetaan, että elintarviketurvallisuus on nykyisellään korkealla tasolla. Elintarvikelain perusteluissa todetaan, että valvontamaksutulon kasvattaminen nykyisestä vajaasta 5 miljoonasta eurosta 12,5 miljoonaan euroon mahdollistaisi puuttuvien lisäresurssien hankkimisen valvontayksiköihin, siten että valvonta voitaisiin toteuttaa nykyistä kattavammin. Kuntaliitto huomauttaa, että valvonnan resurssien lisääminen heikentää maksujen kattavuutta, joten siltä osin tavoitteet ovat keskenään ristiriidassa. Esitetty resurssien vahvistus tulisi toteuttaa nykyisiä toimintoja tehostamalla, sähköisiä palveluita sekä valvontakäytäntöjä uudistamalla ja henkilökunnan osaamista kehittäen. Esitetyt maksutuotot tulisivat toteutuessaan maakunnalle yleiskatteisina ja maakunta päättäisi niiden kohdistamisen.

Kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukuntakäsittely ohitettiin

Kuntaliitto pitää erittäin vakavana puutteena ja virheellisenä menettelytapana sitä, että lakiesitysten kuntataloudellisia vaikutuksia ei ole arvioitu. Käsiteltävänä olevat hallituksen esitykset eivät ole käyneet kuntalain 13 §:n mukaisesti kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa. Valvontavastuun esitetään siirtyvän kunnalta maakunnalle, mutta kunta vastaa monista valvonnan kohteena olevista toiminnoista, joihin esitetyt valvontamaksut kohdistuvat ja lakiesitykset olisivat edellyttäneet Kuthanek-käsittelyä.

Yleisperusteluissa on arvioitu, että kunnat maksavat valvontamaksuista elintarvikelain osalta 25 % ja terveydensuojelulain osalta 50%. Erityisesti terveydensuojelun osalta esitetyt maksut perittäisiin pääsääntöisesti kunnalta (talousvettä toimittavat laitokset, uimarannat, uimahallit sekä koulut ja päiväkodit). Terveydensuojelun maksutulojen on arvoitu esityksen johdosta nousevan noin 5 miljoonaa euroa ja elintarvikelain osalta noin 7,6 miljoonaa euroa nykyisestä. Kuntataloudellisten vaikutusten osalta on mainittu, että valvontavastuun siirtyessä maakuntaan kunnista tulisi terveydensuojelulain mukaisessa valvonnassa merkittävin laskutettava toimija.

Esitetty vuotuinen 150 euron valvonnan perusmaksu on kaikille sama, riippumatta valvontakohteen koosta tai toiminnan riskeistä. Tämän lisäksi tarkastuksista peritään maksu. Vuosimaksu parantaa ennakoitavuutta, mutta ei sinänsä vähennä hallinnollista taakkaa, koska tarkastuksista ja ilmoitusten käsittelystä peritään erilliset maksut jatkossakin. Vuosimaksu vähentäisi laskutukseen sisältyvää hallinnollista taakkaa, jos vuosimaksuun sisältyisi myös yksi tarkastus. **Kuntaliitto esittää harkittavaksi lakiin muutosta, jossa säädetään vuosimaksuun sisältyvästä ensimmäisestä maksuttomasta tarkastuksesta. Tämä vähentäisi laskutukseen liittyvää hallinnollista taakkaa.**

www.kuntaliitto.fi
www.kommunforbundet.fi

Suomen Kuntaliitto
Toinen linja 14,00530 Helsinki
PL 200, 00101 Helsinki
Puh. 09 7711
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi
Y-tunnus 0926151-4

Finlands Kommunförbund
Andra linjen 14,00530 Helsingfors
PB 200, 00101 Helsingfors
Tfn 09 7711
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi
FO-nummer 0926151-4

Kunnalla on yhä enemmän kohteita, joissa samassa tilassa järjestetään monenlaista toimintaa. Samoissa tiloissa voi olla opetusta, iltapäiväkerhoa ja iltaisin muuta harrastustoimintaa. **Kuntaliitto pitää tärkeänä, että näiden tilojen valvonnasta ei peritä erillistä vuotuista perusmaksua jokaisen toiminnan osalta, vaan niitä tarkastetaan yhtenä kokonaisuutena. Tämä pitäisi säännöksissä mahdollistaa.**

Elintarvikelain vuosimaksun piiristä on rajattu pois yleishyödylliset yhteisöt ja kyläkaupat. Terveydensuojelulain osalta ei ole yksiselitteistä, mitkä kohteet ovat vuotuisen perusmaksun piirissä. Terveydensuojelulain 50 §:n perustelujen mukaan vuosittainen valvontamaksu perittäisiin kaikilta 13 §:n mukaisen ilmoituksen tehneiltä. Kaikki terveydensuojelulain 13 §:n ilmoituksenvaraiset kohteet eivät kuitenkaan ole suunnitelmallisen valvonnan piirissä, vaan valvontasuunnitelma tehdään riskinarvioinnin perusteella osin valtakunnallinen valvontaohjelma huomioiden. Lisäksi terveydensuojelulain 13 §:n kohdan 6 mukaan ilmoitusta voidaan edellyttää varsin monenlaiselta toiminnalta, jos sen voidaan katsoa aiheuttavan terveyshaittaa. Tällaista voi olla esim. hevosten tilapäinen pitäminen asemakaava alueella. Tämä tulee aiheuttamaan tulkintaongelmia maksullisuuden osalta. **Terveydensuojeluviranomaiselle olisi syytä kirjata lakiin mahdollisuus jättää valvonnan perusmaksu perimättä esim. sellaisen toiminnan osalta, joka ei ole jatkuvaa ja jonka terveysriskit ovat vähäiset.** Viranomainen perisi näissäkin tilanteissa 50 a §:n mukaisen maksun ilmoituksen käsittelystä ja tarkastuksista.

Molempien lakien nojalla valvottavissa kohteissa valvontamaksuja on kohtuullistettu kuntien taksoissa siten, että toisen lain mukaisesta tarkastuksesta peritään tarkastusmaksusta vain puolet. Tämä on jatkossa mahdollista ottaa huomioon maakunnan hyväksymässä taksassa tarkastusten osalta, mutta vuosimaksun osalta tätä mahdollisuutta ei ole annettu. Näin ollen esim. aamiaismajoitus-tyyppisille kohteille valvonnan perusmaksu tulisi molempien lakien osalta. **Lakiin tulisi kirjoittaa viranomaiselle mahdollisuus kohtuullistaa valvonnan perusmaksua pienten kohteiden osalta, mikäli kohde kuuluu useamman lain alaiseen valvontaan.**

Toiminnan lopettamista koskevan ilmoituksen tulisi olla maksuton

Kuntaliiton näkemyksen mukaan TsL:n 50 a § on kirjoitettu siihen muotoon, että ilmoituksen käsittelymaksu tulisi periä myös toiminnan lopettamista koskevan ilmoituksen käsittelystä. Teksti tulisi muuttaa siten, että toiminnan lopettamista koskevan ilmoituksen käsittelystä ei peritä maksua.

SUOMEN KUNTALIITTO

Tarja Hartikainen
erityisasiantuntija